

למעלה. יום ההוא - יום מאותו מקום עליון שנקרא הוא, ויום ההוא הנה שאין פרוי בין יום לבין הוא, ובכל מקום היום ההוא, זה (הוא) שתי דרגות (עליונות), דרגה עליונה ותחתונה, שהן פאחת.

ומשום כך, כשרצה יעקב לברך את בני יוסף, ברכם ביחוד שלמעלה ומטה כלם כאחד, [לאמור בואו, שנקלל וא"ו בניכם. על זה יחד אותם ביחוד שלמעלה כלם כאחד] כדי שתתקיים ברכתם, ואחר כך פלל הפל כאחד ואמר כך יברך ישראל [לאמר]. מה זה כך? ודאי זה סוד היחוד, בתחלה מלמטה למעלה [יום ההוא מלמטה למעלה], ואחר כך יורד לאמצע ולמטה. לאמור - בואו, הרי האמצע. ואחר כך יורד למטה כך, וכך הוא יפה בראוי, מלמטה למעלה, וממעלה למטה.

כך יברך ישראל, מה זה ישראל? ישראל הזקן. לא כתוב יברך ישראל, אלא יברך, שהרי ישראל נוטל ברכות מלמעלה, ואחר כך הוא מברך את הפל בדרגה התחתונה הזו דוקא, שאמר כך יברך ישראל לאמר. ישמך אלהים כאפרים וכמנשה. הקדים את אפרים בתחלה, משום שאפרים על שם [של יוסף] ישראל. מנין לנו? מזה שפשט אפרים יצא, עד שלא השלם זמן שעבוד מצרים, דחקו את השעה ויצאו מהגלות, קמו עליהם שונאים והרגו אותם, וכתוב בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה, משמע שכתוב (יחזקאל לו) כל בית ישראל המה, ולכן הקדים את אפרים קדם מנשה, ולכן אפרים משאו לצד מערב, ומסעו היה.

בא ראה, הברכה שברך את בני

ברכאן לעילא. יום ההוא, יום מההוא אתר עלאה, דאקרי הוא. והאי יום ההוא, דלית פירוודא בין יום ובין הוא, ובכל אתר היום ההוא, דא (הוא) תרין דרגין (עליון), דרגא עלאה ותתאה דאינון כחדא.

ובגין כך, פד בעא יעקב לברכא לבנוי דיוסף, בריך לון ביחודא דלעילא ותתא כלהו כחדא, (כ"א לאמור בואו דאתכליל וא"ו בנייהו, על דא יחד לון ביחודא דלעילא כלהו כחדא) בגין דיתקיים ברכתהון, ולבתר פליל פלא כחדא. ואמר, כך יברך ישראל (לאמר). מאי כך. ודאי דא רזא דיחודא, בקדמיתא מתתא לעילא (כ"א יום ההוא מתתא לעילא), ולבתר נחית לאמצעיתא ולתתא. לאמור בואו הוה אמצעיתא. ולבתר נחית לתתא כך. והכי הוא גאון פדקא חזי, מתתא לעילא ומעילא לתתא.

כך יברך ישראל, מאי ישראל, ישראל סבא. יבורך ישראל לא כתיב, אלא יברך, דהא ישראל נטיל ברכאן מלעילא, ולבתר איהו מברך לכלא, בהאי דרגא תתאה דייקא, דקאמר כך יברך ישראל לאמר.

ישמך אלהים כאפרים וכמנשה, אקדים ליה לאפרים בקדמיתא, בגין דאפרים על שמא (דיוסף) דישראל אקרי. מנא לן. מהא, דכד שבטא דאפרים נפק, עד לא אשתלים זמנא דשעבודא דמצרים, דחקו שעמא ונפקו מן גלותא, קמו עליהון שגאיהון וקטלו לון. וכתיב, (יחזקאל לו) בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה. משמע דכתיב, (יחזקאל לו) כל בית ישראל המה, ועל דא אקדים לאפרים קדם מנשה. בגין כך אפרים מטוליה לסטר מערב, ומטלנוי הוה.

תא חזי, ברכתא דברוך לבני יוסף, אמאי

יוסף, למה הקדים להם ברכות עד שלא יברך את בניו? אלא מפאן שחביבות בני בניו של אדם חביבה עליו יותר מבניו, ולכן הקדים חביבות בני בנו קדם לבנו לברך אותם בתחלה.

ויברכם ביום ההוא לאמור. רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קטו) ה' זכרנו יברך יברך את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יברך - אלו הגברים. יברך את בית ישראל - אלו הנשים. משום שזכרים צריכים להתברך בתחלה, ואחר כך נשים, ונשים לא מתברכות אלא מברפת הזכרים, ששזכרים מתברכים, אז מתברכות הנשים. ואם תאמר מזה שפתוב (ויקרא טו) וכפר בעדו ובעד ביתו, שצריך לכפר עליו בתחלה ואחר כך על ביתו, משום שמתברך ממנו.

בא ראה שנשים לא מתברכות אלא רק מגברים, ששמתברכים אלו בתחלה, ומברכה זו מתברכות. אלא במה בארנו יברך את בית ישראל? אלא הקדוש ברוך הוא נתן תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברכת ממנו האשה, וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברך [ממנו אשתו. וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא כדי שמתברך ממנו הנקבה] מאותה תוספת הברכות. כיון שנושא האדם, נותן לו שני חלקים, אחד לו ואחד לנקבתו, והוא נוטל הכל - חלקו וחלק נקבתו.

בא ראה, ויברכם ביום ההוא [לאמור. בך אותם ברכות ולכל אלו שצאו מהם], אחר כך לאמור בןא"ו. כאן נרמז בן בכור, (שמות ד) בני בכרי ישראל, וכתוב (ירמיה לא) ואפרים בכורי הוא, ועל דא תוספת וא"ו.

אקדים לון ברכאן, עד לא יברך לבנוי. אלא מברך, דחביבותא דבני בניו, חביב עליה דבר נש יתיר מבנוי. ובגין כך, אקדים חביבותא דבני בניו קודם לבנוי, לברכא לון בקדמיתא.

ויברכם ביום ההוא לאמור, רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל וגו'. יי זכרנו יברך, אליו גוברין. יברך את בית ישראל, אליו נשין.

בגין דדכורין בעיין לאתברכא בקדמיתא, ולבתר נשין, ונשין לא מתברכן אלא מברכתהון דדכורין, דכד דכורין מתברכן פדין נשין מתברכן. ואי תימא מהא, דכתיב, (ויקרא טו) וכפר בעדו ובעד ביתו, דבעי לכפרא עליה בקדמיתא, ולבתר על ביתיה, בגין דמתברכא מגייה.

תא חזי, דנשין לא מתברכן אלא מגוברין, פד אתברכן אינון בקדמיתא, ומהאי ברכתא מתברכן. אלא במאי אוקימנא יברך את בית ישראל. אלא קדשא בריך הוא יהב תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא מגייה אתתא. וכן בכל אתר (דף רגג ע"ב) יהיב קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא (מגיה אתתא וכן בכל אתר יהיב קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברך מגיה נוקבא) מההוא תוספת דברכאן. כיון דאנסיב פר נש יהיב ליה תרין חולקין, חד ליה וחד לנוקביה, ואיהו נוטיל פלא, חולקיה וחולק נוקביה.

תא חזי, ויברכם ביום ההוא, (ס"א לאמור בריך ברכאן לון ולכל דיפקון מגייהו) לבתר לאמור בוא"ו, הקא אתרמיזא ברא בוכרא, (שמות ד) בני בכורי ישראל, וכתיב, (ירמיה לא) ואפרים בכורי הוא, ועל דא תוספת וא"ו.